

De stad maken we tot ons huis

stadsinitiatief Samen Stad Maken

een initiatief van het netwerk van de Utrechtse Ruimtemakers

Samen stad maken een flinke duw vooruit geven, dat is de ambitie van dit **Stadsinitiatief**. Een steuntje in de rug voor Utrechters die de handen uit de mouwen steken om de eigen leefomgeving te verbeteren, onder het motto 'Voor elk initiatief is een plek', om samen te bouwen aan de stad die ons eigen huis is.

Ons stadsbestuur omarmde twee jaar geleden dat samen stad maken. Inmiddels zijn er mooie aanzetten gedaan met onder meer Stadsgesprekken en een Agenda voor Initiatief. Daarmee zijn we er nog lang niet.

Veel initiatiefnemers lopen op tegen de harde kant van stadsontwikkeling: grondpolitiek, vastgoedbeheer, relaties met marktpartijen en grote bouwplannen waarmee de gemeente stuurt naar de groei van 400.000 inwoners.

Zo wordt het best lastig om je eigenaar te voelen van eigen straat of stad en om meer mensen daarvoor enthousiast te maken. Initiatiefnemers haken af na langdurige en vaak taaie onderhandelingen met grondeigenaren of gemeente, en energie in buurten en wijken sijpelt weg.

De zwerm Utrechtse Ruimtemakers denkt dat samen stad maken pas echt aan betekenis wint, als mensen uit de stad het voortouw nemen in het bouwen van een nieuwe cultuur van stads- en gebiedsontwikkeling. Daarom nemen wij met ons netwerk hiertoe nu het initiatief.

Wat beogen we met dit initiatief?

Wat zou het mooi zijn als Utrecht vol overtuiging kiest voor een ontspannen, geleidelijke manier van stadsontwikkeling. Als Utrecht de sprong in het diepe waagt en het geluk van de bewoners, een goede openbare ruimte en een menselijke maat als uitgangspunten neemt. Om zo mee te bewegen in de snel veranderende samenleving, waar de oplossing die je vandaag bedenkt morgen achterhaald kan zijn. Als Utrecht zijn afhankelijkheid van beleggers, ontwikkelaars, banken en andere financiële instellingen afbouwt. Als Utrecht alleen bouwt voor en mét de mensen die die plekken gaan gebruiken, samen met professionals die een band hebben met onze stad.

Doel van dit initiatief is een gelijk speelveld te organiseren, voor koplopers en de brede massa, voor kleinschalig en groot. Bouwen aan burgerkracht in Utrecht, om zo een blijvend en sterk netwerk voor samen stad maken te creëren. Daarmee een gelijkwaardige relatie tussen bewoners, initiatiefnemers, overheid, instituties en marktpartijen opzetten, om Utrecht zo op een gezonde en eerlijke manier verder te helpen in haar groei en ontwikkeling. De processen rondom Samen stad maken helder laten zien en over lastige punt heen helpen, zodat inwoners die dat willen, kunnen bouwen aan het Utrecht van hun dromen.

De Utrechtse Ruimtemakers en haar ambassadeurs nemen dit initiatief, maar natuurlijk niet zonder de gemeente, (kennis)instellingen en marktpartijen die ook deze vernieuwing zoeken.

Het **Stadsinitiatief Samen Stad Maken** wil graag meehelpen met deze transitie zodat er straks een positieve balans kan worden opgemaakt. Zodat vier jaar na de belofte van het stadsbestuur, Utrechters het gevoel hebben dat we ook echt samen de stad máken. Dat Utrecht werk heeft gemaakt van haar ambities, heeft geleerd en heeft laten zien wat dit de stad op kan leveren.

Vanuit het besef dat een grote diversiteit aan mensen een voorwaarde is voor succes roepen de Utrechtse Ruimtemakers iedereen op om zich bij dit initiatief aan te sluiten: we hebben elkaar nodig om de kring groter te maken.

Wanneer je alle kennis, betrokkenheid en ondernemerschap van Utrechters bundelt en hen zich (mede)eigenaar van de stad laat voelen, is alles mogelijk. Doe je mee? We zoeken mensen die hun tijd in het initiatief willen steken, onze ambassadeur willen zijn en/of het initiatief mede willen financieren.

Hoe gaan we het aanpakken?

Door in vier speciaal geselecteerde gebieden in Utrecht initiatieven die dat al doen te helpen, door van elkaar te leren en door nieuwe manieren uit te testen van hoe je écht samen de stad kunt maken. In innovatiejargon: prototyping!

Dus niet alleen erover praten, maar in de praktijk drempels wegnemen die samen stad maken bemoeilijken. Dit levert kennis, concrete oplossingen en werkwijzen op die daarna in de rest van de stad van pas komen. Laten zien wat er in Utrecht kan, een podium bieden aan ideeën en de stad enthousiasmeren.

Die vier gebieden zijn een dwarsdoorsnede van de stad, van dromen en problemen die er leven. Plekken waar al veel in beweging is en de belangen wringen. Waar een impuls of kanteling nodig is.

In zo'n 'transitiearena' is er ruimte voor initiatief, nieuwe verbindingen, het versnellen van stoeve processen en het creëren van doorbraken. En we helpen elkaar om dat te doen in alle openheid en eerlijkheid, het mag schuren. Dit geeft immers nieuwe energie. We nemen iedereen mee en we buigen dreigende conflicten om in resultaten. We gaan samen op reis. In de zomer van 2016 onderzoeken we welke plekken zich daar vooral toe lenen.

We kiezen op basis van de volgende criteria:

1- Met een brede, maatschappelijke bril bekeken ruimtelijke vraagstukken: de plek waar wij leven, werken en wonen is niet zozeer investeringsgrond, maar in de eerste plaats onze leefwereld, ons huis. In de initiatieven zit dus een fysieke component. Denk aan de openbare ruimte, buurtvoorzieningen, gebiedsontwikkeling, bouwen en wonen, leegstand.

2- Plekken waar het al spannend is rond bovengenoemde onderwerpen en waar betekenisvolle doorbraken kunnen en moeten worden gerealiseerd. Mensen die op die

plekken actief zijn, moeten het dan wel fijn vinden als meer mensen hun schouders eronder zetten. Zij dienen bereid te zijn hun eigen proces open te gooien, van anderen te leren en hun kennis te delen. Denk bijvoorbeeld aan het stationsgebied, het OPG-terrein, Overvecht, Leidsche Rijn en Cartesius.

3- Grote vraagstukken van de stad en van omliggende buurten zijn goed te verbinden met wat in het gebied gebeurt. Denk aan gezondheid, tweedeling, druk op de ruimte door groei van de stad, duurzame stad, mobiliteit en leefbaarheid.

4- Een reële verwachting dat we in anderhalf jaar tijd iets betekenisvol kunnen bijdragen en zichtbare resultaten laten zien. Daarom staan die gebieden anderhalf jaar lang vol in de schijnwerpers, en worden diverse momenten georganiseerd waarop iedereen kan zien wat deze aanpak oplevert. Aan het einde van de rit worden alle lessen, ideeën en plannen gepresenteerd, om te laten zien wat werkt en wat niet.

Wat gaan we precies doen?

Dat hangt natuurlijk af van het onderzoek dat we in de zomer verrichten, maar genoemd zijn de volgende acties:

1. Huiskamers inrichten op de vier plekken. die fungeren als ontmoetingspunt, planningsmederij en uitvalsbasis gebruiken. Met als doel om die plekken ook na die anderhalf jaar een rol in die gebieden te geven. Waar dit lastig is eventueel gebruik makend van een mobiele versie: de VIP-bus van Dennis Nolte.
2. Ondersteunen en professionaliseren van initiatiefnemers om zich daadwerkelijk een plek te verwerven op het speelveld met gemeenten en andere grote partijen.
3. Mensen die werken aan stedelijke innovatie op het terrein van gezonde stad, duurzaamheid, mobiliteit, energie, flexibel bestemmen, right to challenge, participatie etc. verbinden met de mensen in de vier gebieden om hen bij te staan en initiatieven aan impact voor de stad te laten winnen.
4. Activiteiten die mensen verbinden (eten, muziek, sport, cultuur) koppelen aan processen van samen stad maken, zodat een grote groep wordt bereikt. Daarbij ook initiatiefnemers met elkaar en met mensen die belangrijk voor hen kunnen zijn verbinden.
5. Initiatiefnemers/bewoners helpen met het ontwerpen van gebieden/openbare ruimte en met het vinden van draagvlak daarvoor.
6. Doorbraaksessies organiseren op plekken waar ontwikkelingen stagneren daarbij dankbaar gebruik makend van de door de gemeente ontwikkelde 'pleinenmethode'.
7. In kaart helpen brengen hoe lokale initiatieven waarde toevoegen aan plekken, hoe zij dat kunnen verzilveren en hoe ze toegang kunnen krijgen tot fondsen en investeerders.

8. Werken aan formules en (flexibele) regels voor het gebruik van grond en gebouwen door buurten/lokale initiatiefnemers en een gelijk/beter speelveld voor die initiatiefnemers ten opzichte van grote partijen opleveren.

Plan van aanpak

Het Stadsinitiatief wil in de zomer van 2016 starten en zijn rol tot eind 2017 vervullen. Voordat er in maart 2018 weer nieuwe verkiezingen zijn, is de tussenstand opgemaakt en zijn de voorlopige resultaten van het samen stad maken publiekelijk gedeeld.

Idee is dat een team lokale stadmakers dit initiatief als collectief aanjaagt, als bemiddelaar, verbinder en 'losmaker'. We organiseren dit samen met actieve groepen in wijken, de lokale politiek, de gemeente en andere stedelijke platforms en kennisinstellingen. Denk aan Nieuw Utrecht, Utrechts Verbond, Aorta, Het Huis, Stadspodium, het FutureLab en het Sustainable Finance Lab van Universiteit Utrecht. Samen met hen zullen we ook dialoog en debat over de bevindingen van het initiatief in de wijken en in de stad organiseren.

Eerste actie is het zoeken naar partners en naar gebieden. Plus doelen scherpstellen: wat willen we in welk gebied concreet bereiken en op welke manier. Startpunt hiervoor is telkens 'het gesprek' in ieder gebied. Zo verbreden de Utrechtse Ruimtemakers zich, verbinden zich (potentieel) aan mensen in de gebieden.

Officiële aftrap is dan in september 2016 met presentatie van de geselecteerde gebieden en een 'programma' voor de periode winter 2016-winter 2017. In die periode wordt er op verschillende manieren in de vier geselecteerde gebieden gewerkt aan samen stad maken.

Vorbereidingsfase:

Periode: mei- september 2016

Resultaat: 4 gebieden, 4 plekken voor ateliers en voldoende steun

Per gebied is er een team aan medestadmakers waarbij we steeds een mix zoeken van mensen die al in het gebied actief zijn, ruimtemakers van daarbuiten (in hun rol van aanjager, losmaker en verbinder) en de politiek (raadslid en/of wethouder). En we streven naar actieve betrokkenheid van ambtenaren, lokale platforms en marktpartijen.

STAP 1 stadsinitiatief: dilemma's in kaart brengen

Periode: september- december 2016

Activiteiten: 1, 2, 3

Doel: gebieden en opgaven scherp, mensen verbinden aan initiatief, dilemma's op tafel en plannen voor stap 2 maken: welke doorbraak willen we aan het eind van stap 2 bereikt hebben?

Onderdelen: beschrijving maken per gebied, ontdekkingstochten door het gebied, bijeenkomsten organiseren om de dilemma's tafel krijgen en afhankelijk van de situatie al andere concrete acties ondernemen.

We onderzoeken ook de beste methode om zaken vast te leggen als middel voor overdracht en ervaringen (logboek, film enz.)

Resultaat: Zicht op gebieden en vraagstukken waarmee we aan de slag gaan. Effectief voortbouwen op wat er al in het gebied gebeurt en een heldere strategie om daar iets betekenisvol aan toe te voegen.

STAP 2 stadsinitiatief: een grote stap zetten

Periode: december 2016- oktober 2017

Activiteiten: 1,2,3,4,5,6

Doel: geformuleerde doorbraken en andere gewenste acties realiseren.

Onderdelen: Is afhankelijk van lokale context. We sturen wel aan op veel interactie en ontmoeting in de huiskamer en via eten, muziek, cultuur zodat een grote groep wordt bereikt. Daarbij ook initiatiefnemers met elkaar en met mensen die belangrijk voor hen kunnen zijn verbinden.

Denk ook aan werksessies per gebied, thematische werksessies waar deelnemers uit alle gebieden aan meewerken om dwarsverbanden te stimuleren, inzet externe expertise (vreemde ogen laten meekijken voor frisse blik). en we sturen aan op een tussentijdse manifestatie in zomer 2017 waarbij we tocht maken langs de 4 gebieden.

Resultaat: doorbraken in zicht (of juist compleet mislukt maar dan wel een goed beeld en commitment om dat in de toekomst en elders anders te doen.)

STAP 3: doorgaan met acties en lessen in beeld brengen

Periode: november 2017-februari 2018

Activiteiten: 2,3,4,7,8

Doel: Afbouwen inbreng van het brede stadsinitiatief, lessen delen en laten zien wat de opbrengst van samen stad maken kan zijn.

Onderdelen: film, theater, publicatie, tentoonstelling, diners per deelgebied waar iedereen die heeft bijgedragen aanschuift om resultaat te bespreken, eindmanifestatie

Resultaat: de waarde van samen stad maken zijn zichtbaar en brede groep mensen in de stad is op elkaar betrokken geraakt waarmee een steviger basis wordt gelegd onder samen stad maken. Op de 4 locaties wordt ervaren daadwerkelijk verder op weg geholpen te zijn en versterkt uit het proces te komen.

Budget

Eerste inschatting is dat er 4 ton nodig is voor dit initiatief. We vragen de gemeente als 'launching partner' het voorbeeld te geven en de helft van dit bedrag beschikbaar te stellen. Daarmee laat de gemeente zien dit serieus te nemen en biedt het ruimte om de rest bij elkaar te halen bij andere bronnen.

Andere bronnen kunnen zijn provincie, bedrijven, crowdfunding, (ondernemers)fondsen, het Rijk.

Een onafhankelijke partij zal moeten toetsen of dit geld op een verantwoorde manier wordt besteed.

Om concrete resultaten te bereiken, nodigen we een team van ambtenaren uit die we vragen om 1 dag per week aan de ondersteuning van dit initiatief te werken.